

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr. 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;

3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn.
Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

N.B.: Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regel

Voor het examen economie 1 VWO kunnen maximaal 60 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is verder de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{102,4}{100,9} \times 100 = 101,4866 \rightarrow 1,49\%$$

Voor het antwoord: $2,4\% - 0,9\% = 1,5\%$

0

Maximumscore 2

- 2 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat een land met een relatief hoge arbeidsproductiviteit (bij een vergelijkbaar loonniveau) lagere loonkosten per product kan realiseren waardoor het exportprijsspeil relatief laag kan zijn.

Maximumscore 2

- 3 ☐ Uit het antwoord moet blijken dat in de VS het aantal gewerkte uren per werkende hoger ligt dan in Nederland, België en Frankrijk.

Maximumscore 2

- 4 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat de inzet van meer kapitaal per eenheid product arbeidsbesparend kan zijn zodat in landen waar dit gebeurt de arbeidsproductiviteit relatief hoog zal zijn.

Opgave 2

Maximumscore 2

- 5 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat er in een recessie sprake is van vraaguitval hetgeen bedrijven ertoe kan brengen hun prijzen te verlagen om zo de afzet op peil te houden.

Indien in het antwoord de aspecten vraaguitval en prijsverlaging niet zijn verwoord

0

Maximumscore 2

- 6 ☐ nee
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat volgens figuur 1 een dalende bezettingsgraad (wat kan duiden op een recessie) in de periode 1991-1994 gepaard ging met een stijgende inflatie / in de periode 2000-2002 gepaard ging met een tamelijk stabiele inflatie.

Maximumscore 2

- 7 ☐ uit het feit dat in de rest van de EMU de inflatie hoger is dan gewenst
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat de ECB de bestedingen zou moeten stimuleren met een renteverlaging en dat die renteverlaging de inflatie in de rest van de EMU verder zou kunnen verhogen.

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 8 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat een afnemende groei van het nationaal product kan leiden tot tegenvallende belastingontvangsten / tot stijgende overheidsuitgaven in verband met groeiende werkloosheid.

Maximumscore 2

- 9 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat in maart 2003 nog werd verwacht dat in Duitsland het volume van het nationaal product (met 1%) zou krimpen terwijl volgens tabel 1 het volume van het nationaal product in 2003 achteraf (met 0,5%) blijkt te zijn gestegen.

Opgave 3

Maximumscore 2

- 10 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $0,30 \times \text{€ } 25.000 + 0,40 \times \text{€ } 25.000 + 0,50 \times \text{€ } 20.000 - \text{€ } 2.000 = \text{€ } 25.500$

Voor het juist toepassen van de inkomensschijven
 Voor het juist toepassen van de heffingskorting

1

1

Maximumscore 2

- 11 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 totaal belastbaar inkomen: € 325 miljard
 vlaktaks: $\frac{\text{€ } 90 \text{ miljard} + 10 \text{ miljoen} \times \text{€ } 2.000}{\text{€ } 325 \text{ miljard}} \times 100\% = 33,8\%$

Indien de heffingskorting niet (juist) is meegenomen

-1

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 2

- 12 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 (gemiddeld belastingbedrag in groep I: $0,30 \times \text{€ } 20.000 - \text{€ } 2.000 = \text{€ } 4.000$)
 na invoering van de vlaktaks moet gelden: $0,35 \times \text{€ } 20.000 - \text{heffingskorting} = \text{€ } 4.000$
 heffingskorting: $\text{€ } 7.000 - \text{€ } 4.000 = \text{€ } 3.000$

Maximumscore 2

- 13 ☐ progressief
 Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
 Een verklaring waaruit blijkt dat de heffingskorting een relatief kleiner belastingvoordeel vormt voor mensen met hoge inkomens waardoor de gemiddelde belastingdruk voor hoge inkomens hoger uitvalt.

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Opgave 4

Maximumscore 2

- 14 ☐ abstracte markt
 Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
 Een verklaring waaruit blijkt dat het gaat om het geheel van factoren dat de vraag naar en het aanbod van woningen en daardoor de prijs van woningen bepaalt.

Maximumscore 2

- 15 ☐ (Een grotere schaarste zal tot uitdrukking komen in een grotere prijsstijging.)
 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 prijsstijging tussenwoning: $\frac{190.000}{130.000} \times 100\% = 146,2\% \rightarrow 46,2\%$
 prijsstijging vrijstaande woning: $\frac{350.000}{210.000} \times 100\% = 166,7\% \rightarrow 66,7\%$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 2

- 16 ☐ Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
 Een verklaring waaruit blijkt dat het grote prijsverschil tussen vrijstaande woningen en overige woningsoorten verhindert dat mensen gemakkelijk overstappen naar een vrijstaande woning.

Maximumscore 2

- 17 ☐ Uit het antwoord moet blijken dat de totale vraag naar hoekwoningen (per saldo) gelijk blijft.

Maximumscore 2

- 18 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $(0,70 + 0,50 + 0,10 - 1,50) \times 5\% = -1\% \rightarrow$ een daling van 1%

Opgave 5

Maximumscore 2

- 19 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat:
- een hoge inflatie gepaard kan gaan met een zwakke internationale concurrentiepositie waardoor de exportkansen beperkt zijn hetgeen de productie belemmert, 1
 - zodat het draagvlak voor belastingheffing beperkt zal zijn / de druk op de uitgaven vanwege uitkeringen of stimulerende uitgaven groot zal zijn 1

Maximumscore 2

- 20 ☐ Polen

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 21 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat:
- een hoog financieringstekort gepaard kan gaan met hoge overheidsbestedingen waardoor de productie groot kan zijn, 1
 - en de bezettingsgraad van de bedrijven zo hoog kan zijn dat er sprake is van bestedingsinflatie 1

Maximumscore 2

- 22 ☐ Hongarije

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

Opgave 6

Maximumscore 3

- 23 ☐ Een voorbeeld van een juiste berekening is:
- totale opbrengst (TO) = $P \times Q \rightarrow -2Q^2 + 38Q \rightarrow$ marginale opbrengst (MO) = $-4Q + 38$ 1
 - $MO = MK \rightarrow -4Q + 38 = 0,5Q + 2 \rightarrow Q = 8$ 1
 - $P = -2 \times 8 + 38 \rightarrow P = 22$ 1

Maximumscore 1

- 24 ☐ heterogeen oligopolie / heterogeen duopolie

Maximumscore 2

- 25 ☐ • uit de plustekens voor P_d bij Q_{v_k} en voor P_k bij Q_{v_d} 1
- Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat bij een verlaging van de prijs van digitale televisie de vraag naar kabeltelevisie afneemt doordat consumenten overstappen op digitale televisie 1

Indien de koppeling tussen P_d en Q_{v_k} respectievelijk P_k en Q_{v_d} niet is gelegd, voor dat deel van het antwoord 0

Maximumscore 2

- 26 ☐ nee
- Een voorbeeld van een juiste berekening is:
- $Q_{v_k} = -0,5 \times 16 + 0,2 \times 14 + 14 \rightarrow Q_{v_k} = 8,8$ (miljoen) 1
 - $Q_{v_d} = +0,2 \times 16 - 0,3 \times 14 + 3 \rightarrow Q_{v_d} = 2$ (miljoen)
 - marktaandeel KabTV: $\frac{8,8}{8,8 + 2} \times 100\% = 81,5\%$ 1

Opmerkingen

- Een andere manier van afronden ook goed rekenen.
- Een berekening met behulp van de omzetten ook goed rekenen.

Maximumscore 2

- 27 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- argument vóór
Een antwoord waaruit blijkt dat concurrentie ondernemingen dwingt om scherp op de prijzen te letten 1
 - argument tegen
Een antwoord waaruit blijkt dat bij een beperkt aantal marktpartijen (prijs)kartelvorming kan ontstaan 1

Opgave 7**Maximumscore 2****28** ☐ VSwatch

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat VSwatch een groter tekort op de lopende rekening verwacht en dus (per saldo) een groter aanbod van dollars.

*Opmerking**Indien de stap van de lopende rekening naar de valutamarkt in het antwoord ontbreekt, maximaal 1 punt toekennen.***Maximumscore 2****29** ☐ verhogen

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat een hogere rente in de VS beleggen in de VS vanuit het buitenland aantrekkelijker maakt waardoor de vraag naar dollars toeneemt.

Maximumscore 2**30** ☐ nadeel

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

• eindwaarde beleggen in €: $€ 120.000 \times 1,0225 = € 122.700$ 1• eindwaarde beleggen in \$: $\frac{€ 120.000}{€ 0,90} \times 1,0325 \times € 0,88 = € 121.146,67$ 1**inzenden scores**

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma Wolf of vul de scores in op de optisch leesbare formulieren.
 Zend de gegevens uiterlijk op 8 juni naar de Citogroep.

Einde